

RAPPORT

Maj 2009

LAGLIG ANVÄNDNING AV FYRHJULING (ATV) HANDBOK

Framtagen av SMP Svensk Maskinprovning AB med finansiering från SLO-fonden

S M P S V E N S K M A S K I N P R O V N I N G A B

SMP Uppsala: Fyrisborgsgatan 3, 754 50 Uppsala Tel: 010-516 64 00 Fax: 018-12 72 44

SMP Malmö: Box 56, 230 53 Alnarp Tel: 010-516 64 00 Fax: 040-46 01 13

SMP Umeå: Box 4053, 904 03 Umeå Tel: 010-516 64 00 Fax: 090-13 65 62

E-post: info@smp.sp.se Internet: www.smp.nu

LAGLIG ANVÄNDNING AV FYRHJULING (ATV)

HANDBOK

Innehåll

Vad menas med vad?	2
Fyrhjulig moped	
Fyrhjulig motorcykel	
Lekfordon	
Terrängskoter	
Terränghjuling	
Traktor	
Terräng	
Väg	
Enskild väg	
Allmän väg	
Registrering/Besiktning	3
Registreringsplikt	
Kontrollbesiktning	
Vilket körkort eller förarbevis behövs?	4
Fyrhjulig motorcykel	
Terränghjuling	
Traktor	
Skatt och försäkring	4
Försäkring	
Skatt	
Var får man köra?	5
Fyrhjulingen är motorcykel	
Fyrhjulingen är terränghjuling (terrängskoter)	
Fyrhjulingen är traktor	
Terrängkörning	5
Grundregel	
Undantag	
Snötäckt mark	
Vilka regler gäller för belysning och reflexer	6
Belysning vid färd på väg	
Reflexer	
Sammanfattning av för- och nackdelar med de olika klasserna för fyrhjulingar	7

VAD MENAS MED VAD?

Fyrhjulig moped

- Motorfordon på fyra hjul
- Konstruerad för en hastighet av högst 45 km/h
- Förbränningsmotor med tändsystem och slagvolym på högst 50 cc, eller annan motor med effekt av högst 4 kW.
- Max vikt 350 kg utan last
- Om mopeden är eldriven räknas batterierna inte in i vikten

Fyrhjulig motorcykel

- Motorfordon på fyra hjul
- Motoreffekt max 15 kW
- Max vikt 400 kg eller 550 kg om fordonet är avsett för godstransport
- Om motorcykeln är eldriven räknas batterierna inte in i vikten

Lekfordon

- Ett fordon som skall anses som leksak, alltså utformade för eller annars klart avsedda för att användas av barn under 14 år. Enligt konsumentverkets föreskrifter kan aldrig ett fordon med förbränningsmotor vara leksak.

Terrängskoter

- Motordrivet fordon
- Avsedd att användas till person- eller godsbefordran i terräng
- Tjänstevikt högst 400 kg
- Terrängskoter delas in i snöskotrar och terränghjulingar

Terränghjuling

- Annan terrängskoter än snöskoter

Traktor

- Motordrivet fordon
- Minst två hjulaxlar
- Avsedd att dra ett släpfordon eller ett arbetsredskap
- Konstruerad för en hastighet av högst 40 km/h

Terräng

- Ett område som inte är väg

Väg

- Anläggning på land avsedd för icke spårbunden trafik

Enskild väg

- Väg för vilken de fastigheter som har nytta av vägen också ansvarar för denna

Allmän väg

- Väg för vilken stat eller kommun är väghållare

Denna handbok begränsas till sådana fyrhjulingar som används som nyttofordon inom lantbruk. Dessa är klassade antingen som motorcykel, terränghjuling eller traktor. Den omfattar inte heller fordon som avsedda för kortare lasttransporter och har en konstruktiv hastighet understigande 30 km/h och som klassas som motorredskap klass II.

REGISTRERING/BESIKTNING

Registreringsplikt

Fyrhjulingar är registreringspliktiga och skall ha registreringsskylt om de inte är EG-typgodkända som moped klass II. Vad det är för fordon; terränghjuling (terrängskoter), motorcykel eller traktor, framgår av registreringsbeviset.

Det är viktigt att när man köper en fyrhjuling vet vad man skall använda den till och välja fordonsklass som passar den användningen. Måste man transportera sig på allmän väg skall man välja en fyrhjuling som är EG-typgodkänd som traktor eller som motorcykel.

Det förekommer att man vill klassa om en terränghjuling till traktor. Detta är dock krångligt och dyrt, av följande orsaker:

- Den konstruktiva hastigheten måste begränsas till 40 km/h. För att accepteras som konstruktiv begränsning måste detta ske genom ingrepp i växellådan.
- För traktor gäller andra föreskrifter än för terrängfordon. Det innebär t ex att man måste mäta omgivningsbuller enligt en särskild metod. Eftersom man begränsat utväxlingen så innebär det att fyrhjulingen går på höga varv och det kan vara svårt att klara föreskriven ljudtrycksnivå.
- Man måste söka dispens för föreskriftskraven vad gäller förarstol.
- Man måste göra en ny registreringsbesiktning.

Sammanlagt innebär detta kostnader som gör att det är normalt billigare att byta ut terränghjulingen mot en fyrhjuling som är EG-typgodkänd som traktor. De fyrhjulingar som är EG-typgodkända som traktorer är konstruerade och byggda för att klara föreskriftskraven vilket innebär bl a att man kör dem med normala varvtal. En i efterhand ombyggd fyrhjuling körs ofta på övervarv, vilket begränsar motorns livslängd och är allmänt störande.

För att bilprovningen skall godkänna en terränghjuling vid registreringsbesiktning krävs att man kan visa upp en försäkran om överensstämmelse med maskindirektivet som är undertecknat av tillverkaren. Detta omöjliggör i praktiken direktimport av terränghjulingar från land utanför EU.

Registreringsbesiktning av motorcykel och terränghjuling utförs av AB Svensk Bilprovning medan den för traktor utförs av SMP Svensk Maskinprovning.

Kontrollbesiktning

Fyrhjuling klassad som motorcykel skall kontrollbesiktigas

- första gången senast fyra år efter den månad då fordonet första gång togs i bruk, och
- därefter senast två år efter den månad då föregående fullständiga kontrollbesiktning utfördes

Fyrhjuling klassad som terränghjuling skall endast kontrollbesiktigas om den används i uthyrningsverksamhet. Den skall i så fall kontrollbesiktigas

- första gången senast ett år efter den månad då fordonet första gång togs i bruk, och
- därefter senast ett år efter den månad då föregående fullständiga kontrollbesiktning utfördes

Fyrhjuling klassad som traktor kontrollbesiktigas inte oavsett användningsområde.

Kontrollbesiktning av motorcyklar och terrängskotrar görs av AB Svensk Bilprovning.

VILKET KÖRKORT ELLER FÖRARBEVIS BEHÖVS?

Fyrhjuling motorcykel

- Körkort klass A, A1 (under 125 cc och 11 KW) eller B

Terränghjuling

- Körkort eller traktorkort utfärdat före 1 januari 2000.
- Förarbevis för terrängskoter. Lägsta ålder är 16 år.

Traktor

- B-körkort
- Traktorkort

För att få ta traktorkort måste du ha fyllt 16 år. Om särskilda skäl finns kan man få dispens av länsstyrelsen att ta traktorkort då du fyllt 15 år.

SKATT OCH FÖRSÄKRING

Försäkring

Oavsett fordonsklass skall fyrhjulingen ha trafikförsäkring. Normalt är denna försäkring dyrare om fyrhjulingen är motorcykel än om den är terränghjuling eller traktor.

Skatt

Fyrhjulingen som är traktorregistrerad eller är terränghjuling är befriad från skatt. Fyrhjulingen som är motorcykel har en årlig skatt på 180 kr.

VAR FÅR MAN KÖRA?

Fyrhjulingen är motorcykel

Får köras på allmän väg, enskild väg och i terräng under särskilda villkor (se nedan). Hjälmskall användas.

Fyrhjulingen är terränghjuling (terrängskoter)

Får köras i terräng under särskilda villkor (se nedan). Får köras på enskild väg (om inte väghållaren förbjudit trafik). Får köras på allmän väg endast om vägen behöver korsas eller om terrängen är oframkomlig. Då den körs på allmän väg eller på sådan enskild väg som används av allmänheten för trafik skall den framföras i högst 20 km/h och passagerare får inte åka med.

Fyrhjulingen är traktor

Får köras på väg, dock inte motorväg eller motortrafikled. Ska köras på vägrenen. Får köras i terräng under särskilda villkor (se nedan).

TERRÄNGKÖRNING

Grundregel

All körning på barmark i terräng med motordrivna fordon är i princip förbjuden utom vad som kan kallas nyttotrafik, t ex i jord- och skogsbruk.

Undantag

När ärenden inte kan utföras på något annat lämpligt sätt får motordrivna fordon användas

- av tjänstemän i tjänsteärende,
- av läkare, sjuksköterskor och veterinärer i yrkesutövning
- av fjällräddningen, brandkårer eller räddningstjänst

Motordrivna fordon får användas av alla dem som utför

- projektering, byggande, underhåll och skötsel av kraft-, gas- vatten- eller avloppsledningar samt radio- och teleanläggningar
- projektering, byggande, underhåll och skötsel av vägar
- transport av sjuka personer eller andra trängande fall
- renskötsel
- hämtning av skjutet vilt
- skötsel- och anläggningsarbeten inom park-, idrotts- eller friluftsområden.

Snötäckt mark

Körning på snötäckt mark är tillåtet. Det är dock förbjudet att köra på skogsmark med plant eller ungskog och på jordbruksmark om det inte är uppenbart att körningen inte skadar naturen.

VILKA REGLER GÄLLER FÖR BELYSNING OCH REFLEXER?

Belysning vid färd på väg

- Lyktor och strålkastare som är föreskrivna för fordonet skall vara tända.
- Har traktor utrustats med strålkastare för färd på väg skall dessa vara tända även om de inte är föreskrivna för fordonet.
- Minst halvljus skall användas

Beträffande helljus gäller att det inte får användas

- På sträcka där vägen är tillfredsställande upplyst.
- På sådant avstånd från ett mötande fordon att dess förare kan bländas.
- Vid möte med ett spårbundet trafikmedel eller ett fartyg som förs längs vägen om risk för bländning kan uppstå.
- På ringa avstånd bakom ett annat fordon.

Reflexer

- Får inte vara triangulära. Gäller alla fordon utom släpfordon.
- Vitt eller gult ljus framåt
- Belysning och reflexer bakåt skall alltid vara röda
- Belysning och reflexer bakåt skall alltid vara orange

SAMMANFATTNING AV FÖR OCH NACKDELAR MED DE OLIKA KLASSERNA FÖR FYRHJULINGAR

Motorcykel

Fördelar:

- Får framföras på allmän väg
- Kan framföras med vanligt B-körkort

Nackdelar:

- Effekten är begränsad till 15 kW
- Skall kontrollbesiktigas vartannat år
- Skattepliktig
- Högre kostnad för trafikförsäkringen

Terränghjuling

Fördelar

- Inga begränsningar vad gäller effekt eller konstruktiv hastighet
- Ingen skatt
- Ingen kontrollbesiktning

Nackdelar:

- Får inte framföras på allmän väg
- Särskilt förarbevis (om traktor- eller bilkörkort är taget senare än 1 januari 2000)

Traktor

Fördelar:

- Får framföras på allmän väg (undantag motorväg och motortrafikled)
- Ingen kontrollbesiktning
- Ingen skatt

Nackdelar:

- Högsta konstruktiva hastigheten är 40 km/h